
9. MWANZO – Sura ya Nane

"Na Mungu akamkumbuka Noah"

MWISHO WA GHARIKA: MWANZO MPYA WA MWANADAMU

Ukali wa Mungu umechanganyikana na wema wake, anapomkumbuka Nuhu ndani ya Safina na kumtengenezea mwanadamu mwanzo mpya.

Gharika Yapungua — mstari wa 1-5

Vurugu na ufisadi vilileta uharibifu, lakini kumbukumbu ya shahidi mwaminifu Nuhu ilihakikisha udhihirisho wa wema kutoka kwa Mungu. Hivyo, rehema ilishinda hukumu, kama inavyofanya katika kila kizazi (Yakobo 2:13).

MSTARI 1

"Mungu akamkumbuka Nuhu" — Kauli hii ni kama mwangaza katika mandhari yenye giza na huzuni. Inafariji sana kwamba katika kipindi hicho ambapo jina la Mungu lilithibitishwa katika hukumu ya kutisha na uharibifu wa wale waliokuwa wameiharibu dunia, aliwakumbuka wale wachache waliokuwa ndani ya Safina ambao walikuwa wamebaki waaminifu Kwake. *Zakar* ya Kiebrania inamaanisha "kuweka alama ili kutambua," na hivyo kukumbuka. Ingawa kama manusura pekee wa ulimwengu uliozama, Nuhu na wenzake lazima walihisi upweke sana walipotazama maji mengi yaliyopotea, walikuwa na mawazo mengi ya Mungu. Mungu hasahau. Hivyo, baadaye, alimwambia Nuhu kwamba angekumbuka agano Lake katika Enzi ijayo (Mwa. 9:15). Vivyo hivyo, alikumbuka maombi ya Ibrahimu na kumwokoia Lutu (Mwa. 19:29). Alikumbuka ombi la Raheli, na akamponya utasa wake (Mwa. 30:22). Alikumbuka agano Lake na kuwaokoia Israeli (Kut. 2:24). Bado atakumbuka agano na nchi na kutimiza ahadi Yake (Walawi 26:42; Eze. 16:60; Zab. 105:8, 42; 106:45). Kwa upande mwingine, Israeli iliitwa "kukumbuka" Pasaka (Kut. 13:3); Sabato (Kut. 20:8); Amri (Hes. 15:39-40); hadhi yao ya kitaifa mbele za Yahweh (Kumb. 5:15; 15:15; 16:3, 12); Uweza wa Yahweh (Kumb. 7:18; 1 Nya. 16:12; Zab. 105:5); aina zilizoonyeshwa katika historia yao (Kumb. 8:15,16); Jina la Mungu (Kumb. 8:18; Zab. 20:7); kushindwa kwao (Kumb. 9:7); baraka za Mungu (Kumb. 32:1-7); ufupi wa maisha (Zab. 89:47); Muumba katika ujana (Mhubiri 12:1); mifano ya zamani (Isa. 46:9). Kwa bahati mbaya walisahau (Amu. 8:34; Zaburi 78:41). Sisi pia, tunahimizwa kukumbuka wema wa Yahweh kwa kutuita kwenye Ukweli (Waefeso 2:11-14); na kukumbuka mifano ya zamani (1 Wakorintho 10:11). Katika maombi yake, Nehemia alijumuisha ombi kila mara kwamba Yahweh amkumbuke kwa yale aliyoyafanya (Neh. 13:14, 22, 29, 31). Tazama pia Zaburi 25:6-7; 74:2, 18, 22).

Neno, "Mungu alikumbuka," linatumika kwa kiasi. Kwa maana halisi, Yahweh hasahau, lakini "anaweka alama" kwa uangalifu kwa wale wanaostahili. Mungu anasemekana "anakumbuka" anapochukua hatua. Hivyo, anasemekana "anakumbuka" dhambi za wanadamu anapowaadhibu (Zaburi 25:7); na mahitaji ya watu wake anapowapa (Neh. 5:19). Kwa hiyo sasa, alipokuwa karibu kuchukua hatua ya kubadilisha athari ya Gharika, rekodi inasema kwamba "alimkumbuka" Nuhu.

"Na kila kiumbe hai, na wanyama wote waliokuwa naye ndani ya safina" — Paulo aliuliza swali, alipokuwa akinukuu kifungu cha Sheria cha kuwatendea kwa ukarimu ng'ombe, "Je, Mungu huwajali ng'ombe (pekee)? Au anasema hivi kwa ajili yetu? Kwa ajili yetu, bila shaka" (1 Wakorintho 9:9-10). Hivyo, ng'ombe walitumika kwa kawaida kwa mwanadamu. Hiyo ilikuwa hivyo wakati wa Nuhu wakati Mungu "alipowakumbuka wanyama wote." Mizigo hai ndani ya safina ilikumbukwa, kama, katika Hukumu ya siku ya mwisho, mataifa yatatunzwa (tazama Isa. 60:12; Zekaria 14:16). Tazama maelezo zaidi katika Sura ya 9:12.

"Mungu akapitisha upepo juu ya nchi, na maji yakapungua" — Upepo huu mkali, unaokauka uliharakisha kazi ya uvukizi. Neno ni *ruach*, roho. Hapo awali, maji yalipoifunika dunia, "Roho wa Mungu

alitulia juu ya uso wa maji" (Mwa. 1:2) ili kutekeleza kazi ya Uumbaji. Sasa, tena, Roho alitumika kutengeneza uharibifu wa Gharika.

MSTARI 2

"Chemchemi za vilindi na madirisha ya mbinguni yakazuiwa, mvua kutoka mbinguni ikazuiliwa" — Mishtuko mikubwa ya asili ikakoma (tazama Sura ya 7:11), na dunia ikaanza kurudi katika hali yake ya kawaida. Mishtuko kama hiyo ya asili itaonekana wakati wa kurudi kwa Kristo (Zekaria 14:4; Isa. 2:21).

MSTARI 3

"Na maji yakarudi kutoka duniani daima" — Pembeni hutoa Kiebrania halisi: "kwenda na kurudi." Mishtuko ya asili ilikuwa imeyasukuma maji huku na huko, lakini sasa kitendo thabiti cha upepo katika kuyasukuma maji kutoka ardhi iliyoituliwa, na kupungua kwa kitendo cha volkeno na tetemeko la ardhi, kulileta hali ya utulivu kulinganisha na maji yaliyokuwa yakiongezeka hapo awali. Kiebrania kinamaanisha kwamba hapo awali mawimbi makubwa ya mawimbi yalikuwa yameikumba dunia, lakini sasa yalianza kutulia polepole. Wakati huohuo, Sanduku lilipaswa kupigana na mawimbi ya hukumu — kama vile Sanduku letu la makazi.

"Na baada ya mwisho wa siku mia moja na hamsini" — Inajumuisha miezi mitano ya mwezi ya siku thelathini kila moja. Tazama kidokezo katika Sura ya 7:24.

"Maji yakapungua" — Neno la Kiebrania *chacer* linamaanisha kukosa, kushindwa, kupunguza. Rotherham inalitafsiri "kupungua." Mafuriko ya maji yalianza kupungua.

MSTARI 4

"Na Sanduku likatulia" — Inaonekana Sanduku lilivuta maji kwa dhiraa 15, kwani maji yalikuwa dhiraa 15 juu ya kilele cha juu zaidi (Sura ya 7:20). Kwa kuwa Sanduku lilikuwa na kina cha dhiraa 30 (Sura ya 6:15), inaonekana lilivuta nusu ya urefu wake.

"Katika mwezi wa saba, siku ya kumi na saba ya mwezi" — Kurudiwa kwa "saba" kunavutia, kwani Nuhu sasa aliona ishara kwamba Mungu angetenda kulingana na agano Lake. Mpangilio wa miezi ya mwaka ulibadilishwa baadaye (Kutoka 12:2), na mwezi wa saba ukawa mwezi wa kwanza, au Abibu: mwezi ambao Pasaka ilisherehekewa. Kwa msingi huo, ilikuwa mwishoni mwa siku hii (Mt. 28:1) ndipo Kristo alifufuka kutoka kwa wafu. Chini ya Sheria mganda wa mavuno ulitikiswa (Walawi 23:10-11), ikionyesha kujitolea kwa Israeli kwa nguvu zake kumtumikia Yahweh.

"Juu ya milima ya Ararati" — Ararati (neno la Kikaldayo) linamaanisha mwanga unaotetemeka, au Mlima {Kiingereza na Kiebrania Concordance). Ararati ni safu ya milima mirefu huko Armenia (Uturuki), inayojulikana kwa vilele vyake vikali, virefu, na visivyofikika. Vile vilele viwili virefu zaidi, vya takriban kilomita 1.4 (maili 1.5), vina urefu wa futi 14,000 na 10,000, mtawalia. Kilele cha juu zaidi, kinachoitwa na Waajemi Kuhu-Nuh, au Mlima wa Musa huwa na theluji kila wakati. Kabla ya Gharika, kuna uwezekano mkubwa kwamba urefu na kina kirefu leo vinaonekana duniani, hakikuwepo wakati huo, kwani kuna ushahidi wa ukuaji mkubwa kwenye milima mirefu ambayo haiwezekani sasa.

Labda vilele hivi virefu vilikadiriwa kuwa kwenye mwinuko wake wa sasa na misukosuko ya mitetemeko wakati wa Gharika, na mabonde ya kina yakaundwa, na kusaidia kuondoa maji kutoka ardhi.

Haiwezekani kutambua mahali kwenye safu ya milima ambapo Safina ilipumzika, na si lazima iwe kwenye moja ya vilele vyake vingi. Kilichotokea, au kama bado kipo, ni jambo la kukisia.

Kuna baadhi wanaodai kwamba wameona magofu ya Safina kwenye miteremko ya Ararati. Wengine wamefanya safari za kujaribu kuyagundua, lakini bila mafanikio. Muhtasari wa kuvutia wa juhudi zote hizo hadi sasa umeandikwa katika kitabu: Kutafuta Safina ya Nuhu.

Haiba za Agano la Kale

Abram, Ibrahimu: Rafiki wa God

Jina la mtu huyu mkuu linahusiana na neno la Kiebrania la "baba", ambalo ni *Ab*. Abram linamaanisha Baba Aliyeinuliwa, na Ibrahimu, Baba wa Umati. Jina la Abram lilibadilishwa kuwa Ibrahimu wakati ahadi ya uzao mwingi ilipofanywa upya kwake na Mungu (Mwa. 17:5,9). Yeye ni mmoja wa watu wakubwa zaidi wa Biblia, ambaye imani yake ya kipekee imewekwa kama mfano kwa wale wote wanaopaswa kufuata nyayo zake (Warumi 4:18-25). Anaelezewa kama "baba wa waaminifu" Wayahudi na Mataifa (Warumi 4:11), na "Rafiki wa Mungu" (Yakobo 2:23). Wasifu wake unamelezea kama "aliyeitwa", na "aliyechaguliwa", na "mwaminifu", na, muhimu zaidi, hiyo pia ni tabia ya Mzao wake wa kiroho (Wagalatia 3:26-29), aliyekubaliwa ambaye atakuwa pamoja na Kristo katika Enzi ijayo. Wao pia, "wameitwa, wateule, na waaminifu" (Ufu. 17:14). Aliitwa kutoka mji mkuu na wenye watu wengi wa Uru (Mwa. 11:28), na kutoka katika ibada yake ya kipagani ambayo aliwahi kushiriki (Yosh. 24:2-3). Akielekea kaskazini kutoka hapo hadi Harani (Ameelimishwa), aliitwa tena kuchukua njia ya kusini, akivuka Frati hadi nchi ya Ahadi (Mwa. 12:1). Ahadi kubwa na za thamani zilitolewa kwake kwa masharti ya kutii wito; na ahadi hizo muhimu ndizo msingi wa ujumbe wa Injili (Mwa. 12:2-3; Wagalatia 3:8). Baada ya kuvuka Frati hadi nchi ya Ahadi, na kwa kutii wito wa Mungu, akipita kutoka njia ya mauti hadi njia ya uzima, alipokea jina la "Abramu Mwebrania" (Mvukaji, Mwa. 14:13), na hivyo akawa Mwebrania wa kwanza.

Alibaki mgeni na msafiri katika nchi ya Ahadi hadi siku ya kifo chake (Ebr. 11:8-16), kwa maana "Wakanaani walikuwa katika nchi hiyo wakati huo" (Mwa. 12:6). Alijenga madhabahu huko Shekemu ambapo alipewa ufunuo kutoka kwa Mungu, na akaahidiwa kwamba uzao wake ungeirithi nchi hiyo (sura ya 12:7), na tena huko Betheli (sura ya 13:15-17).

Njaa ilimpeleka Misri, na mbele ya uovu wa nchi hiyo, na uwezekano wa tishio la upinzani mkali, alionyesha udhaifu wa muda. Hata hivyo, matukio kama hayo katika maisha ya watu wakuu yanatukumbusha kwamba walikuwa wanadamu, na kwamba maelezo ya kimungu kuhusu maisha yao ni ya kweli.

Mungu alimbariki Abram kwa utajiri mwingi; na akambariki Lutu, mpwa wa Abram pia, kwa utajiri kama huo. Hii ilisababisha kutokubaliana, na Lutu alimwacha mjomba wake na kuelekea tambarare za kifahari na starehe za Sodom na Gomora. Lakini, miji ya tambarare ilishambuliwa na Kedorlaoma, mfalme mwenye nguvu wa kaskazini, na Lutu alichukuliwa mateka; kuokolewa na Abram na kundi lake la walezi waaminifu. Abram alikuwa mtu shujaa na pia mtu wa imani.

Imani yake ilitokana na imani yake. Mungu alipomwambia Abram asiye na mtoto kwamba uzao wake ungekuwa mwingi kama nyota za mbinguni, rekodi inasema kwamba "aliadini ... na ... akamhesabia kuwa haki" (Mwa. 15:6). Paulo anaongeza kwenye kauli hiyo kwa kutangaza: "Pasipokuwa dhaifu katika imani, alifikiri mwili wake mwenyewe ulikuwa kama umekufa" (Warumi 4:19, [U.V.](#)), pamoja na "ufu wa tumbo la Sara. Hakusitasita kwa ahadi ya Mungu kwa kutokuamini; bali alikuwa na nguvu katika imani, akimtukuza Mungu" (mstari wa 20).

Alimwoa Hajiri kwa msukumo wa Sarai ili "wapate watoto kwake". Huu haukuwa ushahidi wa udhaifu wa imani, bali matumizi ya njia za asili ili kutimiza kusudi la Mungu. Hata hivyo haikuwa njia ya Mungu. Uzao ulioahidiwa ungekuja kupitia Sarai, na ili kusesitiza ukweli huo, Abram aliambiwa kwamba jina lake lingebadilishwa kuwa Ibrahimu, na jina la Sarai lingebadilishwa kuwa Sara.

Mwana aliyeahidiwa alizaliwa wakati Ibrahimu alipokuwa na umri wa miaka mia moja (Mwa. 17:17), na Sara alikuwa na umri wa miaka tisini. Isaka alimchukua Ishmaeli, mwana wa Hagari, katika kambi ya Ibrahimu, na juu yake mzee huyo aliweka matumaini yake yote kwa siku zijazo. Hii ilitoa msingi wa jaribio kubwa zaidi lililowekwa kwa Ibrahimu: dhabihu iliyopendekezwa ya mwanawe. Ibrahimu hakuyumba kutoka kwenye jaribio hilo. Alimwamini Mungu bila shaka, na kwa hiyo akagundua kwamba ikiwa angemtoa mwanawe, angerudishwa kwake, kama kupitia ufufuo (Waebrania 11:17-19). Kwa ushahidi huu wa imani yake bora na utii kwa amri ya Mungu, ahadi hizo zilifanywa upya kwa Ibrahimu bila masharti, zikathibitishwa kwa kiapo (Mwa. 22:15-18). Alisimamia kwa uangalifu malezi ya Isaka, kama alivyofanya

kwa watoto wake wote (Mwa. 18:19), akifanya maandalizi maalum ya kumpatia bibi harusi (Mwa. 24). Alimtenga na wengine wa familia, na akampa sehemu kubwa ya mali zake (Mwa. 25:5-6).

Mbali na Ishmaeli na Isaka, wana wa Hajiri na Sara, Ibrahimu alikuwa na watoto kutoka kwa Ketura, mke mwingine, ambaye alimwoa mapema pengine karibu wakati alipomwoa Hajiri (Mwa. 25:1-4). Kwa maana ya kawaida, kupitia yeye, akawa baba wa mataifa mengi, kwani watoto wake baadaye walikua mataifa. Sara alikufa akiwa na umri wa miaka 127, na Ibrahimu alinunua pango la Makpela kama mahali pa kuzikia (Mwa. 23). Ibrahimu alikufa akiwa na umri wa miaka 175, na pia akazikwa hapo (Mwa. 25:7).

Maisha yake yanaonyesha sifa ambazo watoto wake wanapaswa kuiga (tazama Yohana 8:39). Aliamini; hata wakati ushahidi ulionyesha kwamba kile kilichoahidiwa hakikuwezekana (tazama Warumi 4:18). Alitii; ingawa hakujua kile kilichokuwa mbele yake (tazama Waebrania 11:8). Alikuwa mtu wa maono; alitafuta kile ambacho hangeweza kukiona wakati huo (tazama Waebrania 11:10). Alikuwa mtu wa subira; Alimsubiri Mungu atende (tazama Mwa. 17:17). Alikuwa mtu shujaa; hakisita kumsaidia Lutu ingawa vita viliandama nchi (Mwa. 14). Alikuwa mtu wa maombi; alimtetea Lutu, na akakubaliwa ombi lake (Mwa. 19:29). Alikuwa mtu wa kujitolea; hakutoa wanyama kwa Mungu tu, bali pia alikuwa tayari kutoa sehemu yake mwenyewe, hata mwanawe mpendwa "pekee" (Mwa. 22). Hakupoteza chochote kwa utayari wake wa kufanya mapenzi ya Mungu, na akapata mengi.

Abrahamu pia alionyesha udhaifu mara kwa mara, lakini hii inaonyesha tu kwamba ukamilifu ni wa Mungu pekee.

Kwa sababu alikuwa mwanadamu anatoa mfano wa kweli kwa mbegu yake ya kiroho. Alimpendeza Mungu licha ya udhaifu wake, na hivyo kufichua kwamba tunaweza kumpendeza Mungu licha ya mapungufu. Katika Ibrahimu imani inaonekana kukamilishwa kwa matendo, kama Yakobo anavyofundisha (Yakobo 2:20-24), na tunahimizwa kutembea katika njia ileile ya Ufalme ambayo aliipitia kwa uaminifu. Ushawishi wa Ibrahimu umechochewa kwenye Maandiko katika Agano la Kale na Jipya, na siku inakuja ambapo ulimwengu wote utalazimika kutambua jinsi huyu mwanzilishi wa Imani alivyo mkuu kweli (Luka 13:28).

MSTARI 5

"Na maji yakapungua mfululizo" — Kiebrania halisi, kama ilivyoandikwa mwanzoni, inaonyesha kwamba mawimbi yalipungua kadiri maji yalivyomiminika tena kwenye kingo za bahari, na upepo ukapungua kasi yake (linganisha mstari 1).

"Hadi mwezi wa kumi" — Miezi miwili na nusu baada ya Safina kupumzika.

"Katika mwezi wa kumi, siku ya kwanza ya mwezi, vilele vya milima vilionekana" — Hii ilitoa ushahidi zaidi wa rehema ya Mungu kwa Nuhu. Kulikuwa na vipande kadhaa vya ushahidi. Ya kwanza ilikuwa kupumzika kwa Safina kwenye mlima usioonekana, tunapopumzika juu ya Mwamba wa Kristo usioonekana (Waebrania 6:19-20; 11:1); ya pili ilikuwa kuonekana kwa vilele vya milima, ikiashiria ushahidi unaoonekana wa kutimiza unabii wa Biblia; kitendo cha njiwa kilitoa ahadi zaidi, na haya yote yalifikia kilele machoni pa Nuhu alipoondoa kifuniko cha Safina na kutazama nje.

Ujumbe wa Ndege — mstari 6-12. *Vilele vya milima vilipokuwa vikionekana, na Sanduku likitua juu ya Ararati, Nuhu alimtuma kunguru na njiwa, ili kubaini kutokana na tabia zao, hali ya vitu duniani. Njiwa alirudi kwenye Sanduku kwa sababu hakupata mahali pa kupumzika kwenye udongo uliolowa maji na wenye maji. Siku saba baadaye, Nuhu alimtuma njiwa tena. Wakati huu alirudi na jani la mzeituni, akileta ujumbe wa nia njema kwa Nuhu. Siku saba zaidi, na alitumwa mara ya tatu, na wakati huu, hakurudi.*

MSTARI 6

"Ikawa mwisho wa siku arobaini" — Arobaini ni idadi ya majaribio. Tazama kidokezo, Mwa. 7:4.

"Kwamba Nuhu alifungua dirisha la safina alilokuwa amelifanya" Kiebrania *challon*, tundu dogo, na sio dari ya mwanga wa angani, tundu la mwanga, lililotajwa katika Mwa. 6:16. La kwanza lilikuwa sehemu ya la pili ambalo lingeweza kuondolewa inapohitajika, kama Nuhu alivyofanya sasa.

MSTARI 7

"Akamtuma kunguru" Neno la Kiebrania ni *oreb, dusky*, likimaanisha rangi nyeusi ya kunguru, na nyeusi ni rangi ya dhambi. Kama ndege mchafu (Walawi 11:15), kunguru aliwakilisha "wenye dhambi wa Mataifa" (Wagalatia 2:15). Yahweh alitumia kunguru kumlisha Eliya (1 Wafalme 17:4), kama alivyowatumia Mataifa kwa faida ya watakatifu. Mtunga Zaburi anatangaza kwamba "waovu ni upanga Wake" kwa kusudi hilo (tazama Zaburi 17:13-14; Isa. 10:5; 2 Wakorintho 4:15). Ingawa ni mfano wa wenye dhambi, kunguru hutunzwa na Mungu (Luka 12:24), Ambaye humimina zawadi Zake njema juu ya wema na waovu sawasawa (Mathayo 5:45).

"Ambaye alitoka huku na huko, hata maji yakakauka kutoka duniani" Ukingo unaelezea Kiebrania halisi kama "kutoka na kurudi." Kunguru alirudi kila mara kwenye Safina, akiifanya kuwa msingi wake na kimbilio. Alitua juu yake, lakini hakukubaliwa kuwakilisha mwenye dhambi. Hata hivyo, kitendo chake kiliwakilisha ahadi kwa Nuhu ya Ahadi ya Mungu kwake.

MSTARI 8

"Pia, akatuma njiwa kutoka kwake" Neno la Kiebrania la "njiwa" ni Yona linalopatikana katika jina, Yona. Yesu, wakati wa ubatizo wake, alipakwa mafuta kwa Roho Mtakatifu ambaye alionekana katika umbo la njiwa (Mt. 3:16), "ishara" ambayo ilikaa juu yake (Luka 11:29-32). Njiwa alichukuliwa kama "ndege safi; na alitolewa kama dhabihu (Walawi 1:14). Ilikuwa ni sadaka ya umaskini kwa ajili ya sadaka ya dhambi au sadaka ya kuteketezwa; na ilitolewa pamoja na mwana-kondoo wakati wa kujifungua (Walawi 12:6); ingawa, katika hali ya umaskini uliokithiri, ndege mwingine alitolewa badala ya mwana-kondoo (mstari wa 8; Luka 2:24). Pia ilitumika katika kumtakasa mwenye ukoma (Walawi 14:4, 22). Ingawa ilichukuliwa kama ndege "safi", njiwa hakuwahi kuliwa na Wayahudi, bali walimhifadhi kwa madhumuni ya dhabihu. Iliashiria kutokuwa na madhara (Mt. 10:16), na, kwa hiyo, katika dhabihu, iliweka kanuni za kutokuwa na hatia na ukamilifu katika tabia. Lakini, njiwa pia anaweza kutenda kipumbavu, kama kondoo (Hos. 7:11; Isa. 53:6), hivyo, iliwakilisha mwana-kondoo miongoni mwa maisha ya ndege. Katika Wimbo Ulio Bora mara nyingi hutumika kuashiria Kristo mwingi (Wimbo 1:15; 2:14; 4:1; 5:2; 6:9). Katika mfano na tamthilia ya Safina, njiwa anawakilisha wenye haki.

"Kuona kama maji yamepungua kutoka juu ya uso wa ardhi" Njiwa atakaa tu kwenye sehemu zile kavu na safi.

MSTARI 9

"Lakini njiwa hakupata mahali pa kupumzika kwa wayo wa mguu wake" Dunia ilikuwa bado na maji na unyevunyevu; hivyo haifai kwa ndege safi kama njiwa. Kwa hiyo, iliruka juu ya maji ya dhoruba ya gharika bila kupata mahali pa kupumzika. Hali yake ilikuwa kama ile ya watakatifu wa leo ambao hawapati "mapumziko" katika hali ya sasa, kwani "waovu ni kama bahari iliyochafuka, wakati haiwezi kutulia, ambayo maji yake hutoa matope na udongo. Hakuna amani, asema Mungu wangu, kwa waovu" (Isa. 57:20-21).

"Akamrudia ndani ya safina, maana maji yalikuwa juu ya uso wa dunia nzima" Chini ya hali hizo, Sanduku lilitoa kimbilio pekee la kupumzika. Hiyo ni kweli kwa Bibi arusi wa Kristo leo.

"Kisha akanyoosha mkono wake, akamchukua, akamvuta ndani mwake, ndani ya safina" Katika tendo hili la rehema Nuhu aliwakilisha Kristo, ambaye angemvuta Bibi arusi wake ndani ya kimbilio analotoa katika Sanduku la wokovu. Nuhu alimpa njiwa neema zaidi kuliko alivyompa kunguru, ambaye alimwachia rasilimali zake.

Maneno ya Mtunga Zaburi yanafaa kwa kitendo chake: *"BWANA huwalinda wapole (wasio na hatia, wanyofu); Nilidhilika, akanisaidia. Rudi rahani mwako, nafsi yangu; Kwa kuwa BWANA amekutendea ukarimu"* (Zaburi 116:6,7).

MSTARI 10

Maneno ya Mtunga Zaburi yanafaa kwa kitendo chake: *"BWANA huwalinda wapole (wasio na hatia, wanyofu); Nilidhilika, akanisaidia. Rudi rahani mwako, nafsi yangu; Kwa kuwa BWANA amekutendea ukarimu"* (Zaburi 116:6,7).

MSTARI 11

"Na njiwa akaingia kwake jioni" - Mungu aliweka jioni ili kuanza kipindi kamili cha siku (Mwa. 1:5), na hii inaendelea katika hesabu za Kiyahudi, siku inayoanza wakati wa machweo (Mt. 28:1). Kwa hiyo, kipindi kilichotajwa kilionyesha mwanzo wa kipindi kipya na kinaelekeza mbele kwenye enzi mpya ambapo urejesho utakuja katika ulimwengu ulioharibiwa na mafuriko wa nyakati za Mataifa kwa kazi ya Kristo na watakatifu.

"Na, tazama, kinywani mwake" Mshangao unaonyesha kwamba ilikuwa kwa msisimko unaoongezeka ambapo Nuhu aliona jani la mzeituni lililobebwa na njiwa. Ilikuwa ni uhakika wa hukumu iliyopita na ya kuzaa matunda duniani. Jani "kinywani" linaonyesha kazi ya eklesia katika kuleta ujumbe wa wokovu kwa wale ambao wangeokolewa.

"Jani la mzeituni liling'olewa: basi Nuhu akajua ya kuwa maji yamepungua kutoka duniani" - Mzeituni, kama njiwa, ni ishara ya amani. Pia, kama njiwa, ni ishara ya Israeli (Hos. 14:6), ingawa mzeituni mwitu pia unawakilisha Mataifa (Warumi 11:17). Katika mfano wa njiwa anayebeba jani la mzeituni kwenye Sanduku "jioni," kuna kielelezo cha kuletwa kwa Israeli wa kweli wa Mungu (Wagalatia 6:16), kutoka katika mataifa yote, kwa amani hadi kwenye Sanduku la Kristo (Waefeso 2:11-14), wakati wa jioni au mwanzo wa Siku Mpya (Mal. 4:1-2).

MSTARI 12

"Akangoja tena siku saba nyingine; akamtoa njiwa; naye hakumrudia tena." Akatoka akaenda kwenye urithi wake.

Ulimwengu Ulisafishwa Mstari 13-19

Siku ya kwanza ya mwaka mpya (ukiwa mwaka wa mia sita na moja wa maisha ya Nuhu), maji yalikuwa yamepungua kutoka duniani, na Nuhu akaondoa kifuniko cha Safina. Hata hivyo, hakumruhusu mtu yeyote kutoka kwenye Safina hadi baada ya siku 56 zaidi kupita, na ardhi ikakauka kabisa. Kuna tofauti katika vitenzi vya Kiebrania vilivyomo katika mstari wa 4 vinavyoelezea hili. Katika mstari wa 13, neno "lilikuwa kavu" ni "charebu"; katika mstari wa 14, ni "yabeshah," na linamaanisha kukauka kabisa. Katika utabiri wa kawaida wa Mwanzo tunaona matumizi ya wakati ujao. Baada ya ufufuo, hukumu juu ya mataifa lazima iendelee, hadi dunia itakapokuwa tayari kikamilifu kwa ajili ya wakazi waliokombolewa. Kisha, kama ilivyokuwa katika siku za Nuhu, maneno ya Zaburi 103:9 yatathaminiwa kikamilifu: "Hatakemea sikuzote, wala hataweka hasira yake milele."

MSTARI 13

"Ikawa katika mwaka wa mia sita na moja, mwezi wa kwanza, siku ya kwanza ya mwezi, maji yakakauka kutoka duniani:" - Hii ilianza mwaka mpya, na mwanzo mpya kwa wanadamu. Chini ya Sheria ya Musa, sherehe maalum ziliashiria mwanzo wa mwaka mpya, zilizokusudiwa kuwakumbusha Waisraeli wajibu wao wa kiroho. Matukio mengine muhimu yameendana na mwanzo wa mwaka, na kuashiria mwanzo mpya kwa Israeli. Kuanzishwa kwa Hema ya Kukutania (Kutoka 40:2); kutakaswa kwa Hekalu na Hezekia (2 Nyakati 29:17); mwanzo wa hija ya Ezra kwenda Yerusalemu kutoka Babeli (Ezra 7:9); kutolewa kwa wake zao wa kigeni na Wayahudi waaminifu na waliotubu ili kuanza maisha mapya (Ezra 10:17) yote yalifanyika siku ya mwaka mpya. Hatimaye, kutakaswa kwa Hekalu la Enzi ijayo kumewekwa kwa wakati kama huo, na kutaashiria mwanzo mpya katika ibada ya Kimungu (Ezekieli 45:18).

"Na Nuhu akaondoa kifuniko" - Wale waliokuwa ndani ya Safina walikuwa wamefungwa ndani. Hakukuwa na fursa kwao kutoka, wala kuona ipasavyo hali ya ulimwengu. Kwa hiyo, macho yao yalikuwa yamefungwa kwa rehema kwa mateso mengi yaliyotokea wakati Gharika ilipowafunika wanadamu. Lakini, sasa wakati ulikuwa umefika wa kifuniko kuondolewa, na yote kufunuliwa; wakati imani ingebadilishwa kwa kuona. Kifuniko kitaondolewa kwa watakatifu wakati Kristo atakapotokea duniani, na wao pia, watakata imani ikibadilishwa na kuona. Wakati ufao "uso wa kifuniko kilichowekwa juu ya watu wote" utaondolewa, na ukweli katika Kristo Yesu utafunuliwa kabisa (Isa. 25:7). Mashaka na mkanganyiko wote utakoma, na watu wake "watawona kama alivyo" (1 Yohana 3:2). Kiwango kamili, na faida halisi, ya wema wa Yahweh na sabini (Warumi 11:22) ndipo itadhihirika, na maneno ya Isaya yatathibitishwa: "Mtakapoona haya, mioyo yenu itafurahi, na mifupa yenu itasitawi kama mimea; na mkono wa Yahweh utajulikana kwa watumishi wake, na ghadhabu yake kwa adui zake" (Isa. 66:14).

"Nami nikaona, na tazama, uso wa nchi ulikuwa mkavu" — Kitenzi cha Kiebrania *charebu* kinatumika tofauti na *yabeshah* katika mstari unaofuata. Hadi sasa, ni uso tu, "uso wa nchi," uliokuwa mkavu, na Nuhu ilibidi asubiri kwa muda zaidi kabla ya kushuka kutoka kwenye Safina. Vivyo hivyo, Kristo atakaporudi, watakatifu lazima wangojee maandalizi ya mwisho kabla ya kuingia katika umiliki kamili wa urithi unaowangojeka. Isaya anatangaza: "Njoni, watu wangu, ingia ndani ya vyumba vyako, mkafunge milango yenu, mjifiche kama kwa muda mfupi, hata ghadhabu itakapopita" (Isa. 26:20). Wakati huohuo, katika siku za Nuhu, dunia ilibaki na unyevunyevu na majimaji.

MSTARI 14

"Na katika mwezi wa pili siku ya ishirini na saba ya mwezi" — Hii ilikuwa mwaka mmoja na siku kumi, sura ya 7:11. Tukiruhusu siku thelathini kuwa mwezi katika mwaka wa mwandamo, idadi ya siku inajumlisha 370. Hata hivyo, inadaiwa kwamba kila mwezi mbadala katika kalenda ya Kiyahudi umepunguzwa kwa siku 29, na kufanya kipindi hiki kuwa takriban siku 365, au mwaka wa jua. Lakini je, miezi ya Kiyahudi ilitendewa hivyo hapo awali? Haionekani kana kwamba ilikuwa hivyo, kwani siku 150 za mstari wa 3-4 zinatendewa kama miezi mitano (sura ya 7:11).

"Je, nchi ilikuwa imekauka?" — Kiebrania: *yabeshah*; ilikuwa imekauka kabisa.

MSTARI 15

"Mungu akamwambia Nuhu, akisema" — Alimjulisha Nuhu kila mara kuhusu nia Zake (Amosi 3:7), na akampa amri kuhusu la kufanya. Tazama Sura ya 6:3, 13; 7:2, 5; 8:1; 9:16. Katika wokovu wa Nuhu na familia yake, Mungu alichukua hatua, na akamjulisha Nuhu kuhusu nia Zake. Hivyo, kwa hasira Hakupuza rehema. Hivi ndivyo ilivyo, kwani kazi ya wokovu ni Yake (2 Wakorintho 5:19). Dhabihu ya Kristo haikuwa ya kumtuliza Mungu mwenye ghadhabu na kisasi, bali ilikuwa ya kumvuta "yeyote atakaye" kwa Baba wa mbinguni mwenye upendo na rehema.

MSTARI 16

"Toka nje ya Safina, wewe, na mkeo, na wanao, na wake za wanao pamoja nawe" — Wakati ulikuwa umefika wa mipaka myembamba ya Safina kubadilishwa kwa uhuru wa ulimwengu uliosafishwa. Amri mbili zinazohusiana zilitolewa: "Toka!" na "Toka!" (mstari wa 17). Iliashiria mwanzo mpya katika uhusiano na Mungu na kusudi Lake, kama ilivyo sasa wakati wa ubatizo, na kutabiri kile ambacho kitadhihirishwa kikamilifu zaidi mwanzoni mwa Milenia.

MSTARI 17

"Toa pamoja nawe kila kiumbe hai kilicho pamoja nawe, na kila chenye mwili, ndege, na ng'ombe, na kila kitambaacho juu ya nchi." — Nuhu na familia yake walianiriwa kutenda sehemu ya wachungaji wa viumbe hai ndani ya Safina, wakiwaingiza katika maisha yao mapya na urithi. Kwa hiyo, katika siku zijazo, familia ya Kristo itawaongoza wale wanadamu watakoepuka hukumu za Har-Magedoni, katika maisha mapya chini ya hali mpya.

"Ili wazae kwa wingi duniani, wazae, na wazae duniani" — Hii ilikuwa imezuiliwa ndani ya Safina; lakini sasa wakati ulikuwa umefika kwa viumbe vya chini kutoa uhai mpya kwa utukufu wa Muumba wao. Mfano utapatikana katika maisha ya kiroho ambayo yataendelezwa ndani ya wanadamu wakati wa Milenia (Isa. 65:19-23).

MSTARI 18

"Nuhu akatoka, na wanawe, na mkewe, na wake za wanawe pamoja naye:" — Kutii amri za Mungu kunahitajika: "njoo" (7:1); na sasa "toka" (tazama mstari wa 16).

MSTARI 19

"Kila mnyama, kila kitambaacho, na kila ndege, na kila kitambaacho juu ya nchi, kwa aina zake, walitoka katika safina" — Neno la Kiebrania, kama linavyoonyeshwa pembezoni, linamaanisha "familia". Walitoka katika familia. Maisha ya familia ndiyo msingi wa shughuli za Yahweh na wanadamu sasa (Waefeso 6:1-3), na yataendelea kuwa hivyo katika Ufalme (Mika 4:4; Zakaria 12:12; Zaburi 68:6; Mt. 19:29). Wakati kitengo cha familia kinapovunjika, kama ilivyo sasa, wanadamu wote huteseka. Kanuni ya familia hata huingizwa katika shughuli za Yahweh na mwanadamu. Kwa ubatizo tunaingizwa katika familia ya Kristo, na tunaweza kumwita Yahweh kama "Baba yetu aliye mbinguni."

Ahadi ya Mungu kwa Nuhu — mstari wa 20-22

Aliposhuka kutoka kwenye Safina, Nuhu kwanza alielekeza mawazo na matendo yake kwa Mungu. Alijenga madhabahu na kutoa dhabihu baadhi ya wanyama na ndege safi juu yake. Kitendo chake kilimpendeza Yahweh, naye akajibu kwa ahadi ya rehema na baraka.

MSTARI 20

"Nuhu akamjengea Yahweh madhabahu" — Hii ndiyo marejeleo ya kwanza ya madhabahu katika Biblia, ingawa ni wazi, haikuwa ya kwanza kujengwa. Kiebrania ni *mizbeach* kutoka *zabach*, kuchinja mnyama kama dhabihu. Musa aliagizwa kwamba madhabahu zingejengwa tu mahali ambapo Yahweh aliandika Jina Lake (Kutoka 20:24), yaani, ambapo Alidhihirisha nguvu Zake, na kwamba zingejengwa kwa "jiwe lisilochongwa". Zilimwonyesha Kristo "madhabahu yetu" (Waebrania 13:10) ambaye kupitia kwake, sadaka zote zingetolewa kwa Mungu. Ingawa Yesu alikuwa wa asili yetu (jiwe), tabia yake ilikuwa ya Kimungu (Yohana 1:14), na kwa hiyo aliwakilishwa ipasavyo na "jiwe lisilochongwa", au jiwe lililoundwa na mkono wa Yahweh. Kuhusu mawe ya madhabahu, maagizo yalitolewa kwamba "ukiinua chombo chako juu yake, umekichafua" (Kutoka 20:25). Kwa maneno mengine, asili ya kibinadamu tu kwa nguvu zake haiwezi kuonyesha mfano wa Kimungu lakini lazima itolewe kwa kusudi hilo. Kwa hiyo, madhabahu ilimwakilisha Yahweh katika udhihirisho wa dhabihu; na ilipata utimilifu wake katika Kristo Yesu. Kila madhabahu inayorejelewa katika Biblia ina umuhimu wa kawaida wa kipekee, ikielekeza mbele kwa kazi ya Mungu katika Kristo. Madhabahu ya Nuhu ya amani haikuwa tofauti na kanuni hii ya jumla.

"Na kuchukua katika kila mnyama safi, na katika kila ndege safi" — Hizi zilielekeza mbele kwenye sadaka ya Kristo. Alikuwa kuhani wa mfano, madhabahu na dhabihu, na, akiwa hana dhambi mbele ya Yahweh pekee miongoni mwa wanadamu, alikuwa anafaa kutimiza aina ya dhabihu. Alikuwa mwana-kondoo wa Mungu "asiye na ila na asiye na waa" (1 Pet. 1:19).

"Na kutoa sadaka za kuteketezwa juu ya madhabahu" — Marejeleo ya wanyama safi na wasio safi, madhabahu, na sadaka na dhabihu, yanaonyesha kwa nguvu kwamba kulikuwa na mfumo rasmi wa dini uliozoeleka, ambao bila shaka ulipitishwa tangu siku za Edeni na kuendelea. Bila shaka hii isingekuwa tofauti sana, kama ingekuwapo, na mfumo wa Musa ingawa mahitaji ya kimungu hayakuwa yametungwa sheria hapo awali kwa kadiri tunavyojua (Warumi 5:14). Kwa hiyo, sadaka za kuteketezwa ambazo Nuhu alitoa zilihiti (1) kuchinjwa kwa mnyama wa kafara; (2) kukatwa vipande vyake; (3) kuoshwa kwa uangalifu katika maji; (4) kuziweka kwa uangalifu na kwa utaratibu juu ya madhabahu, ili moto uweze kupenya kwa urahisi; (5) matumizi yake yote kwenye moshi unaopanda (Walawi 1:1-17). Sadaka ya mnyama ilikuwa mwakilishi wa mtoaji, ambaye alifundishwa kujiona katika ishara yake. Kwa hiyo Kristo, kama sadaka kamili, anawakilisha wale "ndani yake". Alijiua; alikuwa msafi katika tabia; Alichomwa na bidii kali kwa ajili ya Yahweh; alitoa kichwa chake, na viungo vyake (akili, kazi na matembezi) kwa Baba

yake; alichomwa kabisa na Neno la Roho, na akafikia asili ya Roho. Wale "ndani yake" wanapaswa kuonyesha sifa zile zile, ikiwa wanadai kuwa yeye ni mwakilishi wao. Sadaka ya kuteketezwa iliuawa, kusafishwa na kuteketezwa, ikielekeza mbele kwa kile ambacho Yahweh alihitaji kwa wale ambao wangemkaribia. Kwa hivyo, madhabahu na sadaka za Nuhu zilikuwa unabii wa kile ambacho Yahweh angetimiza katika Mkombozi aliyeahidiwa (Mwa. 3:15), ambaye kupitia kwake amani ingekuja (Yohana 14:27). Katika ibada hii, Nuhu alionyesha imani yake na ujasiri wake katika kusudi la Kimungu la kutoa mbegu ya mwanamke kwa lengo hilo.

MSTARI 21

"Naye Yahweh akanusa harufu nzuri" — Neno la Kiebrania *ruach hannichoah* (tazama ukingoni) linamaanisha "harufu ya raha", na linatokana na jina la Nuhu, *nihoah*. Uaminifu ulioonyeshwa na Nuhu ulimpendeza Mungu na ukampa pumziko Roho Wake ambaye hapo awali alikuwa ameshindana na mwanadamu (Mwa. 6:3). Ilikuwa ni kumheshimu Yahweh, na kutetea haki Yake katika hukumu ya Gharika kwa kukataa uovu wa mwili wa dhambi. Katika kutoa sadaka ya kuteketezwa, mtoaji alikiri udhaifu wa mwili - kwani mnyama aliuawa, ungamo lilifanywa, na damu kama ishara ya maisha yaliyowekwa wakfu ilitolewa madhabahuni. Kwa hiyo, mtoaji alikiri kiibada hamu yake ya kumtumikia Yahweh kwa kiwango kamili cha nafsi yake. Kichwa (akili), mafuta (nguvu), nyama (kiumbe) viliwekwa kwenye mpangilio juu ya madhabahu (Walawi 1:8-9), na akaahidi kwa Mungu kwa roho ya kujitolea kabisa kwa huduma Yake (Kumb. 6:5). Wote waliteketezwa na moto wa Mungu (Walawi 9:24), na kupaa kama harufu nzuri kwa Yahweh (Walawi 1:9). Kwa hiyo, ilionyesha utii kwa mapenzi ya Yahweh. Neno "kuteketezwa" olah, linamaanisha kile kinachopanda, na lilionyesha hamu ya mtoaji "kuweka mapenzi yake juu ya vitu vilivyo juu" (Wakolosai 3:2; linganisha 2 Nya. 7:1; Zaburi 20:1-3 mg.). Ilikuwa usemi wa kanuni hizi katika sadaka uliomfanya Yahweh "kunusa harufu nzuri." Utimilifu wa hili unaonekana katika Kristo, kielelezo chetu. Hivyo: "Enendeni katika upendo, kama Kristo naye alivyotupenda sisi, akajitoa kwa ajili yetu kuwa sadaka na dhabihu kwa Mungu kuwa harufu nzuri" (Waaefeso 5:2). Kwa kuwa yeye ndiye kielelezo chetu, tunaweza kushiriki katika sadaka yake. Hivyo, "Vitu ... vilivyotumwa kutoka kwenu, harufu nzuri, dhabihu inayokubalika, inayompendeza Mungu" (Wafilipi 4:18).

"Yahweh akasema moyoni mwake, Sitailaani ardhi tena kwa ajili ya mwanadamu" — Neno la Kiebrania *lo yesaph* linatokana na mzizi wa *yasaph*, kuongeza au kuongeza (Nguvu), na linaweza kutafsiriwa: "Sitaongeza kuilaani dunia."

Ingawa hali zilizosababisha Gharika zilionyesha kwamba "mawazo ya moyo wa mwanadamu ni mabaya tangu ujana wake," kitendo cha Nuhu kilimfurahisha Yahweh sana, hivi kwamba alitoa tamko kwamba hataongeza kwenye laana iliyokuwa imewekwa mwanzoni (Mwa. 3:17).

"Kwa maana mawazo ya moyo wa mwanadamu ni mabaya tangu ujana wake" — Hapo mwanzo Mungu alimtangaza mwanadamu kuwa "mwema sana" (Mwa. 1:31); lakini dhambi ilileta mabadiliko katika hali ya asili yake ya asili. Mwanadamu hakuwa tu chini ya kifo, bali pia alikuwa na mwelekeo wa kufanya maovu, kama Mungu anavyosema hapa. Tazama pia Zaburi 58:3; Mithali 20:9; Mhubiri 7:20; Yer. 10:23; 17:9; Warumi 3:20.

"Wala sitapiga tena kila kitu kilicho hai, kama nilivyofanya" — Kifungu cha mwisho kinafafanua kauli ya awali. Mungu hatapiga tena kwa gharika vyote vilivyo hai; ingawa atavisafisha kwa moto (2 Pet. 3). Katika Isaya 54:9, Yahweh anakumbuka ahadi hii anapotangaza rehema atakayoonyesha kwa Israeli katika siku zijazo.

MSTARI 22

"Hadi dunia idumupo" — Hii ni ya milele: Mhubiri 1:4; Zaburi 148:6; Isa. 45:18. Kiebrania halisi ni: "bado siku zote za dunia."

"Wakati wa kupanda na kuvuna" — Mgawanyiko huu wa kwanza wa mwaka unahitaji ushirikiano wa mwanadamu. Asipopanda, hatavuna. Hii inatumika kimwili na kiroho. Mwanadamu ameteuliwa kufanya kazi duniani (Mwa. 3:19). Hii itaendelea hadi Milenia wakati watakatifu watafurahia ushirikiano wa amani

katika kufanya kazi na Yahweh; na hata zaidi ya hapo watakapoendelea kufanya kazi, ingawa kazi zao hazijaaishwa. Hata hivyo, tunakumbuka kwamba Elohim alitangaza kuhusu uumbaji wetu: "Na tumfanye mwanadamu." Tunaweza kufuata mfano wao bado.

"Na baridi na joto, na kiangazi na baridi kali, na mchana na usiku havitakoma" — Mgawanyiko huu wa pili unawakilisha ushirikiano wa Yahweh na mwanadamu, ulioletwa na mapinduzi ya dunia, na kazi za miili ya mbinguni. Kauli hii kwa Nuhu inajumuisha sehemu ya "agano la Yahweh na mchana na usiku" ambalo maagano Yake ya ahadi yanategemea. Tazama Yer. 31:35; 33:24-26. Majira ni dhihirisho la nia ya rehema ya Yahweh kwa wanadamu.

Uvumilivu wa Mungu ulingoja katika siku za Nuhu - Ndivyo asemavyo Petro (tazama 1 Pet. 3:20). Ilingoja kwamba roho nane ziokolewe, na mizigo ya Safina ikombolewe. Je, "uvumilivu" huu ulizaa matunda yoyote? Hakika ulizaa matunda yoyote. Ni kosa la kawaida kudhani kwamba Nuhu, pamoja na wanawe, walikuwa wakijenga Safina kwa miaka 120; lakini sivyo ilivyo. Kwa kweli, Shemu hakuzaliwa wakati Yahweh alipotangaza kwamba siku za mwanadamu "zitakuwa miaka mia na ishirini" (Mwa. 6:3); kwani rekodi inasema kwamba alizaliwa mwanawe alipokuwa na umri wa miaka mia moja, ambayo ilikuwa miaka miwili baada ya Gharika (Mwa. 11:10). Shemu alikuwa na umri wa miaka tisini na saba alipoingia kwenye Safina, kwani Gharika ilidumu zaidi ya mwaka mmoja. Kama "uvumilivu wa Mungu haukusubiri" kwa miaka 120, wake na vizazi kama vile Shemu, wangenyimwa wokovu walioupata hatimaye. Kama Yahweh alikuwa tayari kuonyesha uvumilivu kama huo akisubiri ili kupata wokovu wa wachache, je, hatupaswi kuonyesha uvumilivu katika kuhubiri Neno? Zaidi ya hayo, wakati vizazi waaminifu vya wana hao wa Nuhu vinapozingatiwa, wokovu uliotolewa kupitia wachache ulikuwa mkubwa kiasi gani; na jinsi Yahweh alivyokuwa na busara kuzuia adhabu Yake ya haki. Kwa kuzingatia hayo yote, kauli ya Mwanzo 8:18 ni muhimu kiasi gani, "Nuhu akatoka, na wanawe, na mkewe, na wake za wanawe pamoja naye."

Kumbukumbu za Akiolojia za Gharika - Safina na mafuriko kama inavyoonyeshwa katika kumbukumbu za kale za Babeli.

Toleo la zamani zaidi la Gharika lililopo sasa ni rekodi ya Kisumeri ya bamba la *Cuneiform* kutoka *Nippur* ya kale huko Babeli, lililoandikwa kabla ya siku za Musa katika Milenia ya pili KK.

Shujaa wa gharika anaitwa Ziusundra, mfalme-kuhani. Anaonyeshwa akipokea mawasiliano kutoka kwa miungu, ambayo kufuatia dhoruba huvunjika, lakini anaokolewa kwa kupanda mashua kubwa. Rekodi inasema:

"Kwa siku saba na usiku saba mafuriko yalipoikumba nchi kavu, Na mashua kubwa ikatupwa juu ya maji makubwa na dhoruba, Mungu wa jua akainuka akitoa nuru mbinguni na duniani. Ziusundra akafungua mlango pembeni mwa meli kubwa. Mbele ya mungu wa jua, akainama uso wake chini. Mfalme akachinja ng'ombe, kondoo akamtoa kafara kwa wingi."

Vibao zaidi vinavyosimulia hadithi ya Gharika vilifukuliwa katika Ninawi ya kale mnamo 1853. Kwa lugha inayofanana sana na ile ya Mwanzo, *Utnapishtim*, *Day of Life* inamfunulia Gilgamesh, jinsi alivyokolewa kutokana na Gharika iliyowaangamiza wanadamu, na baadaye kufikia kutokufa.

Utnapishtim anachunguza mandhari ya ukiwa ya ulimwengu uliozama: "Niliangalia hali ya hewa: utulivu ulikuwa umeingia, Na wanadamu wote walikuwa wamegeuka kuwa udongo."

Mandhari ilikuwa tambarare kama paa tambarare. Nilifungua mlango wa kuingilia, na mwanga ukaniangukia usoni. Niliinama chini, nilikaa na kulia, Machozi yakitiririka usoni mwangu."

Anaelezea jinsi alivyotuma mbayuwayu na kunguru ili kubaini hali zilizopo; na jinsi, baadaye, alivyotoa dhabihu kwa miungu.

Kuna kufanana na rekodi ya Biblia katika masimulizi haya yaliyomo katika *Light from the Ancient Past*, lakini pia kuna tofauti kubwa kutoka kwayo. Yanafichua asili moja: Ukweli wa Gharika yenyewe. Kumbukumbu za Wasumeri na Wababiloni ni masimulizi yaliyopotoshwa ya mwanadamu; masimulizi ya Biblia ni masimulizi yaliyoongozwa na roho yaliyotolewa kwa Musa, na Yahweh.

MAKTABA YA MAREJELEO

Genesis Expositor - HP Mansfield

Concordance - Strong

The Search For Noah's Ark.

Sumerian Cuneiform tablet from ancient Nippur in Babylonia

Day of Life - Utnapishtim

Light From the Ancient Past

MASWALI YA AYA:

1. Sadaka ya Nuhu ilikuwa ya aina gani?
2. Safina ilitua mwezi wa saba (8:4). Umuhimu wa hili ni upi?
3. Chora ramani ya milima ya Ararati
4. Umuhimu wa siku 40 (8:6) ni upi?
5. Kwa nini tunaambiwa jinsia ya njiwa, lakini si ya kunguru?
6. Mithali 8:28 inarejelea kipindi gani cha historia?
7. Je, Mungu husahau?
8. Umuhimu wa siku 150 ni upi? (8:3).

MASWALI YA INSHA

1. Ni matukio gani ambayo Israeli ilitakiwa kukumbuka?
2. Mpangilio wa miezi ya mwaka ulibadilika lini na kwa nini?
3. Toa maelezo ya masimulizi mengine ya mafuriko?
4. Umuhimu wa Dirisha ni upi? (tazama 2 Wafalme 13:17)
5. Haki na njiwa vimehusishwa kwa nini?
6. Ibilisi na kunguru wamehusishwa, kwa nini?
7. Wakati wa kupanda na mavuno unaanza kubadilika kutokana na athari za mwanadamu duniani. Hii ni ishara ya nini?

SWALI LA MAJADILIANO

1. Jina la Yona linamaanisha 'Njiwa' - kuna uhusiano gani kati ya Yona na gharika?